

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Americae tertia pars, Memorabilem provinciae Brasiliae
historiam continens**

Staden, Hans

Léry, Jean de

Francofurti ad Moenum, 1592

Kapitel III

urn:nbn:de:bsz:31-88707

CAP. III.

*Bonita, Albacora, Aurataque, & sues marini, piscesque volatiles,
aliique: quos tum vidimus, tum cepimus sub Zona
Torrida.*

IX illo tempore, tranquillitate vsi ventoque accommodatissimo, ad tertium fere gradum citra Æquinoctialem peruenimus. ibi maximam suam marinorum copiam & Auratarum, eorumque piscium cepimus, quos Albacoras & Bonitas, qui è Neustria nauigant, appellare consueuere: ex aliisque generibus quamplurimos. Quo in numero erant & pisciũ volatium. *Piscis volantes.* de quibus, cũ nauetẽ mentionem facerent, existimabam nobis imponere velle: donec ita se rem habere comprobauit experientia. Tum è mari emergere,

& sublime volando gregatim petere pisces vidimus, in morem alaudarum sturnorumq; volatus vero altitudine hactam æquabat, lōgitudine centum passus. Sæpenumero ad malum nauium impingentes cadebant, & manu facile capiebantur. Piscis est, vt eundo & redeundo animaduerti multoties, haleci valde similis: paulo tamen & longior & rotundior: habetq; sub gutture paleolam, alis ad modum vespertilionis toto corpore contextis porrectisque; sapore autem suauissimo & probatissimo. Ceterum, quoniam huius generis nullū citra Tropicum Cancrī videram, primo existimabam quod calore gauderent, sub Torrida Zona degere, in neutramq; partem Polos versus excedere. Sed cum quidam scripserit marinas hirundines, prope Magellanicum fretum videri: quas opinor easdem esse, rem in medio relinquere visum est. * Obseruavi etiam istiusmodi pisces nusquam tuto agere posse. Nam cum in mari degunt, Albacoras prædonesq; alios è piscibus habent inimicissimos: si subuolando periculum effugere tentant, aues sunt marinæ, à quibus capti vorantur.

* Sed et in
mediterræ
neo sæpe ca
piuntur:
cosule Rō-
deletii lib.
De Piscib.
Aues ma-
rina.

Dicendum quoq; aliquid videtur de his auibus, quæ prædam è mari pro victu habent. Hæ sunt adeo cicures, vt supra foros funesq; nauium sidētes, capi manu patiantur. quarum certissima, vt qui de iis gustauerim, penitusq; cognouerim, hæc est descriptio: luma sunt, vt accipitres, leucophæata; magnitudine cornicum esse videntur, nudati paulo plus carnis habent passere: vt mirum sit corpore tam paruo capere posse, atq; in vsum vertere pisces multo se maiores, atq; crassiores. Deniq; vno sunt intestino, pedibusq; planis, vt anates.

Bonita pi-
scis.

Quod ad ceteros pisces attinet, de quibus paulo ante diximus: Bonita nulli sapore cedit, Cyprinis communibus assimilis, cum squamis tamen careat: illas maximo vidi numero, circiter quadraginta dies, quibus fere nostris nauibus adhæserunt, idq; accidere verisimile est, quod pice naues vnctæ sint.

Albacora.

Albacora autem à Bonitis forma non admodum aliena, tamen cum & viderim, & comederim Albacoras, quinque pedum longitudine, crassitudine corporis humani, quod ad earum magnitudinem, nulla esse potest cum Bonitis collatio. Deinde cum nullo modo sint Albacora viscosa, sed carne vt salar friabili, nullis aculeis, paucis visceribus, inter pisces optimos sunt annumeranda. Et quamuis quæ ad condiendam Albacoram, necessaria videbantur, præsto non essent (vt accidit peregre nauigantibus) ideoq; sale contenti, latis orbibus, igne tostam ederemus: tantillo tamē apparatu erat nobis gratissima. Quamobrem si Cupidiariorum natio, quæ mare tentare non audet, nihiloq; secius (vt de fele vulgo dicitur) siccis pedibus, abligurire pisces percipit, Albacoram in cōtinenti tam facile mercaretur, quam reliqua genera; ecquid dubitatis quin vna cum pisce digitos sæpe circumlamberet? vt enim dixi de hirundinibus marinis, cum Albacora degant inter Tropicos, in altoq; mari versentur, non ita littoribus appropinquant, vt à piscatoribus integræ ad nos peruenire possint. Quod vero ad Africanos attinet, qui mare ad Orientem accolunt, Perusiosq; qui Occidētem versus, tum & Albacoras facile piscari: tū incorrupte suis apponere credibile est.

Aurata.

Aurata, quæ meo iudicio ita vocatur, quod in aqua luteo esse colore videatur, & auro quam simillima, figura Sulmoni proxima est; differt tamen dorso depre-

depressiore. expertus ita pronuntio; Auratam non tantum ceteris, de quibus mentionem fecimus, bonitate præstare: verum etiã nego, in mari fluminibusq; quicquam inueniri posse suauius.

Suum autem marinorum duo sunt genera, vnum rostro acuto, vt anseres, alterum tam obtuso, vt cum è mari attollit, sphæra esse videatur. Idcirco ab ea similitudine, quæ est illi cum cucullatis, capita monachorum appellabamus. Ex iis animaduerti lógos circiter senûm pedû, cauda lata, bifidaq; in capite omnibus erat foramen, quo spiritum ducere, & vndam vibrare solebant. Cû incipit mare commoueri, super aquam eminentes, præcipue nocte tempestate conflictati, virides apparent, viridemq; reddunt maris effigiem. præterea in morem suum terrestrium, alte anhelant stertuntq;. Quamobrem nauatæ illos vagari & respirare conspicati, tempestatem certissime præfagiunt, quod & sæpe sum expertus. Et quamuis, cum trãquillitas esset, pelago modo crispante, vndiq; suum marinorum circumiecta multitudine, quoad prospici posset, totum mare illis constratum videretur: tamen cum non tam faciles captu essent, quam pisces reliqui esse consueuissent, prout collibuisse in promptu nõ erant. Itaq; vt lectori satisfaciam cumulatius, qua tandem arte capiantur, explicabo. Qui probe inter eos piscandi modum callet, conspicatus è prora, harpagonemq; ferreum manu tenens longurio reuinctum longo crassoque vt hasta dimidiata: qui etiam funi alligatur viginti circiter pedum: gregatim accedentibus, quem ferire possit eligens, tanta vi harpagonem iaculatur, vt si recte percutiat, ferro sus adunco tenetur: tum relaxato fune, quoad fieri potest, dum se dolore saucius in omnes partes conuertit, ferroq; magis induit, sanguis eum paulatim viresq; deficiunt. Nec morati nauatæ ceteri, manu ferrea, quæ & ipsa longurio adhæret captum in nauem pertrahunt. Hac ratione viginti quinq; in itinere cepimus.

Quoad intestina, si vt porco, ita & sui marino quatuor tanquam pernae demantur diuidaturque & visceribus, spina etiam dorfi, costisque ablatis eundem in modum pendeat, hic illi valde similis erit. Iecur eodem sapore. Caro tamen recens dulcior & deterior. Pinguedo in omnibus quos vidi, pollicis crassitudinem nõ excedebat, nullamque puto inueniri, quæ duos superet digitos. Itaque, ne nobis amplius imponat id, quod Lutetiæ alibiq; laridum quadragesimæ piscatores appellant, suisque marini pinguedinem esse arbitrantur: nam ea cum plus quatuor digitum crassitudine pateat, Balænae censenda est. Ceterum quoniam in quarûdam aluo, quas venati sumus, paruuli sunt reperti, quos vt lactentes assos apponebamus, nulla contrariæ opinionis habita ratione, magis existimo sues marinas vt scrophas, viuos quam oua parere. Qua de re si acuser, ad arbitrium eorum qui experti sunt potius, quam qui scripta tantum legere, prouocans: vt rem diiudicare, mei non est instituti, ita nemo, quin ea quæ viderim certa esse credam, iure interdicturus est.

Per multos etiam Requienes, vt à Neustriis appellantur, cepimus. Ii quoq; mare sedato virides apparent: quibusdam longitudine quatuor pedes superantibus, crassis pro magnitudine corporis. Tamen quod eorum caro minus probetur, necessitate compulsi & meliorum inopia, nauatæ Requienem attingunt.

*Sues marini.**Ingens sua marinorum copia.**Modus piscandi sues marinos.**Suum marinae intestina.**Requienes.*

Pelle sunt aspera ferrataque, capite plano atque lato, ore patulo tamquam lupi Molossive Britannici. Cum hac de causa monstrosi sunt, tum dentibus acutissimis damnosi: quemque semel corripuerint, aut dilacerant, aut in mare deprimunt: qui lauant in Oceano sibi à Requiensibus valde timere coguntur. *Requienses damnosi.* Nec cum essent educti supra foros nauium, quod sæpe accidit, hamis è ferro digitali crassitudine, minus ab iis cauendum erat quam à feris canibus. Quapropter cum neque capti, neque liberi ab iniuria temperarent, parumq; ad vescendum accommodati censerentur: quos eramus piscati lancinantes, atque cruciantes, vt damnosis animantibus dignum erat, claua ferrea mactabamus. Decisis aliquando brachijs, dolique circulo per caudam traiecto, in mare proiecebamus: tum se ipsi iactantes quod diu non mergebantur, ingenti nos voluptate perfundebant. Ceterum, etsi sub Zona Torrida, non sint ea magnitudine testudines, qua in Rubro Indico ve mari Plinius esse dicit, vt singularum superficies contegendis habitabilibus casis, parandisque cymbis accommodentur: tamen cum tantæ ibi existant, vt parum sit credibile, breuiter attingere visum est. Proponam igitur specimen, quò de magnitudine lector iudicare poterit, vnam videlicet in naui Boissiana captam, adeo grandem extitisse, vt octoginta hominibus, quos nauis acceperat, more nautico prandentibus, large suffecerit: superior testa ouali effigie, lata duos pedes cum dimidio, & iusta crassitudine centurioni Mario ad clypeum data est. carne tamen proxime ad vitulinam accedunt, vt lardo traiectæ, tostæque, eodem sapore videantur. *Modus piscandimarinarum testudines.* Hic quoque vt animaduerti, earum est piscatus. Tranquillo mari, alias enim raro apparent, in summa pelagi euectis, Sol testam accendit, vt pati non possint: itaque se inuertunt ad temperandum calorem, diuque in gyrum versant: hoc conspicati, manu ferrea commissuræ testarum impacta, vi magna nauis quatuor aut quinque connitentes, in phaselum pertrahunt.

Hæc habui de testudinibus breuiter explicanda & aliis piscibus: postea mentio fiet de Delphinis, atque etiam Balænis, pluribusque Cetaceis.

CAP. III.

De Equinoctiali circulo, tempestatibus, ventorum inconstantia, pluuiis corruptis, caloribus, siti, aliisque incommoditatibus, quas circa illam mundi plagam sustinuumus.

Ventorum inconstantia circa Equatorem.

T de nauigatione absoluam, tribus aut quatuor citra Equinoctialem lineam gradibus, vento destituti, tempestate aduersa non modo vti sumus, pluuiam malaciaque inuicem succedentibus, verum etiam (vt nauigatio difficilis atque periculosa est circa Equatorem) obseruaui ventorum inconstantia sæpe accidisse, vt tribus nostris coniunctim hærentibus nauigijs, vnumquodque subito peculiari flatu raperetur, figuramq; trianguli Orientem Occidentemque versus & Septentrionem delata, efficerent: nulla nauarum industria